

АЙЗЪК АЗИМОВ

ГОВОРЕЩИЯТ КАМЪК

Част 0 от „Уендъл Ърт“

Превод от английски: Ива Балабанова, 2000

chitanka.info

Астероидният пояс е голям, а площта, която е обитавана от хора — малка. Лари Вернадски, през седмия месец от едногодишното си назначение на пета станция, все по-често започваше да се чуди, дали заплатата му изобщо може да компенсира този почти строг тъмничен затвор на сто и дванадесет милиона километра от Земята. Той беше слаб младеж, който нямаше вид нито на космически инженер, нито на човек от астероидите. Той имаше сини очи и пастелно жълтеникава коса и излъчваше една особена невинност, която прикриваше остър ум и изключителна любознателност.

И невинния вид, и любознателността му, му помогнаха много на борда на „Робърт ко“.

Когато „Робърт ко“ се приземи на външната платформа на пета станция, Вернадски се озова почти мигновено на борда му. Той бе обхванат от силен възторг, който, ако беше куче, би бил придружен от размахване на опашка и щастливо шумно лаене.

Фактът, че капитанът на „Робърт ко“ посрещна доволното му хилене с неприветливо сърдито мълчание, което се бе стаило в чертите на непроницаемото му лице, нямаше значение. Що се отнасяше до Вернадски, корабът беше жадувана компания и бе добре дошъл. Той беше за предпочитане пред милионите кубически метри замръзнала вода или пред тоновете замразени хранителни концентрати, струпани на издълбания астероид, който служеше като пета станция. Вернадски беше приготвил всички енергийни инструменти, които можеха да потрябват и всички резервни части, от които би се нуждаел който и да е хиператомен двигател.

Вернадски се хилеше с цялото си момчешко лице докато попълваше обичайният формуляр, довършвайки го набързо, защото покъсно щеше да се вкара в компютъра, за да се картотекира. Той записа името на кораба и серийния номер, номера на двигателя, номера на генератора и така нататък, мястото, където е натоварена стоката. („Астероиди, по дяволите, толкова са много, че не знам кой точно е бил последният“, мислеше си Вернадски и написа само „пояс“, обичайното съкращение за „астероиден пояс“.) Местоназначение — Земята, причина за спирането — прекъсване на хиператомния двигателен механизъм.

— От колко човека се състои екипажът ви, капитане? — попита Вернадски, докато преглеждаше корабните документи.

— Двама — отговори капитанът. — Сега какво ще кажеш да прегледаш двигателите? Трябва да доставим една пратка.

Бузите му бяха сини от наболата брада, поведението му бе като това на закоравял многогодишен миньор на астероидите, но въпреки това речта му беше като на образован, почти ерудиран човек.

— Разбира се — Вернадски изтегли своя комплект инструменти за диагностика към отсека за двигателите, следван от капитана. Провери веригите, градусите на вакуумните помпи и плътността на силовото поле с голяма лекота.

Той не можеше да спре да мисли за капитана. Въпреки собствената му неприязън към заобикалящата го обстановка, той неясно съзнаваше, че има и такива, които откриват чар в огромния пуст и свободен Космос. Той вече предполагаше, че човек като този капитан не е станал миньор на астероидите заради любовта към абсолютната самота.

— Да прекарвате някакъв специален вид руда? — попита той.

Капитанът се намръщи и каза:

— Хром и магнезий.

— Така ли?... Ако бях на ваше място, бих сменил тръбопровода.

— Това ли е причината за повредата?

— Не. Но е малко разнебитен. Рискувате нова повреда след около милион километра. Докато корабът е тук...

— Добре, смени го. Но разбери защо двигателят прекъсва.

— Правя каквото мога, капитане.

Последните думи на капитана бяха достатъчно резки, за да объркат дори Вернадски. Той работи мълчаливо известно време, след което се изправи на крака.

— Имате изпускане на гама лъчи в полурефлектора. Всеки път, когато позитронният предавателен диск се завърти, двигателите спират за секунда. Ще трябва да го смените.

— Колко време ще отнеме това?

— Няколко часа. Може би дванадесет.

— Какво? Вече съм изостанал от графика.

— В такъв случай не мога да ви помогна. — Вернадски все още беше весел. — Само това мога да направя. Системата трябва да бъде залята с хелий три часа преди да вляза вътре. След това ще трябва да калибрирам новият полурефлектор и това също отнема време. Мога

почти да го поправа за няколко минути, но ще си бъде почти поправен. Ще закъсате преди още да сте достигнали орбитата на Марс.

Капитанът го погледна намръщено и каза:

— Хайде, започвай.

Вернадски внимателно прехвърли резервоара с хелий на борда на кораба. При изключени гравитационни генератори на кораба, той на практика почти не тежеше, но запазваше масата и инерцията си. Това означаваше, че трябва да се управлява внимателно, за да взима добре завоите. Придвижването ставаше още по-трудно тъй като и самият Вернадски беше в безтегловност.

Вниманието му бе изцяло насочено към цилиндъра, така че зави погрешно в едно от многобройните помещения и за миг се озова в странна и тъмна стая.

Той имаше време само да извика учудено и след това двама мъже се нахвърлиха върху му, блъскайки цилиндъра и затваряйки вратата зад него.

Вернадски не говореше докато прикрепяше цилиндъра към всмукателната клапа на двигателя и слушаше лекия, стенец звук, който издаваше хелия при изпълването на помещението, бавно пречистваше и препращаше радиоактивните газове във всепоглъщащото пространство на Космоса.

Но любопитството надделя над предпазливостта и той каза:

— Имате силиконум на борда на кораба, капитане. И то голям.

Капитанът бавно се обърна към Вернадски и каза с глас, който бе лишен от всякаква емоция:

— Така ли?

— Видях го. Ще може ли да го разгледам?

— Защо?

— О, моля ви, капитане, на тази скала съм повече от половин година — Вернадски вече говореше умолително. — Прочел съм всичко, което може да се прочете за астероидите, включително и всякакви неща за силиконумите. А никога не съм виждал дори и малък екземпляр. Бъдете милостив.

— Тук има работа, която трябва да се свърши.

— Трябва да изчакаме действието на хелия няколко часа. Докато не приключи, нищо друго не може да се направи. Капитане, как така държите силиконум на борда?

— Домашен любимец. Някои хора обичат кучета. Аз обичам силиконуми.

— Може ли да говори?

Лицето на капитана пламна.

— Защо питаш?

— Някои от тях могат да говорят. А някои могат дори да четат мисли.

— Ти какво, да не си експерт по проклетите неща?

— Казах ви, че съм чел за тях. Хайде, капитане, нека да хвърля един поглед.

Вернадски се опита да не показва, че е забелязал капитана, стоящ пред него и двамата членове на екипажа, застанали от двете му страни. Всеки един от тримата беше по-висок от него, по-тежък, и всеки — беше сигурен в това — носеше оръжие.

— Какво лошо има? Няма да го открадна. Просто искам да го видя.

Може би това, че не бе завършил работата си, бе причината да остане жив в този момент. А може би причина за това беше доброжелателната и почти слабоумна наивност, която излъчваше.

— Добре тогава, ела — каза капитанът.

Вернадски го последва, но пулсът му определено се бе ускорил и пъргавият му ум усилено работеше.

Вернадски гледаше с голямо страхопочитание и само с малка погнуса сивото същество пред него. Той не излъга, когато каза, че никога не е виждал силиконум, само бе разглеждал фотографии и чел списания. Сега тук имаше нещо, което наистина съществуваше и което нито думи, нито фотографии можеха да заменят.

Кожата му имаше мек, сиво мазен цвят. Движенията му бяха бавни, като на същество, което копае дупки в камък и самото то повече от половината е камък. Под тази кожа не се забелязваше свиването на мускули. Вместо това то се движеше като тънки пластове камък се плъзгаха един върху друг.

Като цяло имаше яйцевидна форма, закръглена отгоре, сплескана отдолу, с два допълнителни израстъка. Отдолу бяха „краката“, радиално разположени. Те бяха общо шест и завършваха със заострени

кремъчни резци, подсилени с метални пластини. Тези резци можеха да преминат през скала, раздробявайки я на малки парченца.

Сплесканата долна част на съществото, скрита от погледа освен ако силиконумът не бъде обърнат по гръб, беше единственият отвор към вътрешността му. Раздробени парченца скала влизаха през този отвор във вътрешността. Там варовик и хидратирани силикати предизвикваха реакция, при която се образуваше силикон, от който се изграждаше тъканта на съществото. Излишната силика се отделяше през отвора под формата на твърди, бели, покрити с камъчета, екскрети.

Колко са се чудили учените по извънземните светове над гладките камъчета, които лежат разпръснати в малки кухни в скалистата структура на астероидите, докато не са били открити силиконите. И как са се възхищавали на начина, по който съществата правели силикони — онези силиконо-кислородни полимери с хидрокарбонатни вериги — изпълняващи много от функциите, които имат протеините в земния живот.

От най-високата точка на гърба на съществото се подаваха израстъците, два обърнати конуса издълбани в противоположни посоки и плътно прилепнали към паралелни улеи, минаващи по целия гръб, но все пак в състояние да се издигат леко нагоре. Когато силиконумът копае в скалите, „ушите“ се дръпват назад, за да получи тялото аеродинамична форма. Когато той си почива в изкопаната кухня, „ушите“ се изправят, за по-добро възприемане. Смътната им прилика със заешки уши правеха името *силиконум* неизбежно. По-сериозните учени по извънземните светове, които обикновено наричаха подобни същества Силикониус астероидае, смятаха, че „ушите“ може би имат нещо общо с първичните телепатични способности, които притежаваха тези животни. Малцинството имаше други схващания.

Силиконумът се движеше бавно върху покрит с мазнина камък. Други подобни камъни лежаха разпилени в един ъгъл на стаята и представляваха, Вернадски беше сигурен, хранителните запаси на съществото. Или поне запасите за изграждане на плътта му. Това не би стигнало, той беше чел, за да си набави изцяло необходимата му енергия.

— Това е чудовище. По-дълго е от тридесет сантиметра.

Капитанът изсумтя необщително.

— Къде сте го намерили? — попита Вернадски.

— На един от камъните.

— Ей, слушай, около три сантиметра е най-големият екземпляр, който някой някога е откривал. Можете да го продадете на някой музей или университет на Земята за поне две хиляди долара.

Капитанът сви рамене.

— Е, видя го. Хайде, да се връщаме при двигателите. — Той хвана Вернадски здраво за лакътя и той вече се обръщаше, когато бавният и сливащ се шум бе прекъснат от дълбок и твърд глас.

Този глас произлизаше от внимателно контролираното триене на камък в камък и Вернадски наблюдаваше ужасен говорещия.

Това беше силиконумът, превръщайки се изведнъж в говорещ камък, който каза:

— Мъжът се чуди дали това нещо може да говори.

— В името на Космоса — прошепна Вернадски. — То говори!

— Добре — каза нетърпеливо капитанът, — видя го и го чу. Сега да тръгваме.

— То чете мисли!

Силиконумът продължи:

— Марс се завърта за два часа, тридесет и седем и половина минути. Плътноста на Юпитер е едно цяло двадесет и две. Плутон е най-отдалечената планета. Слънцето е най-тежката планета с маса две, нула, нула, нула, нула, нула...

Капитанът избута Вернадски, който се препъваше, наполовина обърнат назад и слушаше очарован заглъхващите, несвързано изговаряни думи.

— Откъде знае всичко това, капитане?

— Имаме една стара книга за астрономията, която му четем. Наистина стара книга.

— Още от времето, когато пътуването в Космоса не е съществувало — каза с отвращение един от членовете на екипажа. — Не е дори на филм. Обикновени печатни букви.

— Млъкни — извика капитанът.

Вернадски провери изтеклото количество хелий за гама радиация и се оказа, че е време да прекрати вливането на хелий и да започне

работа във вътрешността. Това беше щателна, усърдна работа и той я прекъсна само веднъж за кафе и кратка почивка.

— Знаете ли как аз виждам нещата? — каза той със струяща от усмивката му невинност. — Това нещо живее в камък, в някой астероид през целия си живот. Може би стотици години. То е адски голямо и вероятно е много по-умно от обикновените силиконуми. Но вие го вземате и то открива, че Вселената не е само камък. Открива милиарди неща, които дори не си е представяло. Затова се интересува от астрономията. Това е този нов свят, всички тези нови представи, които получава както от книгите, така и от човешките мисли. Не смятате ли, че съм прав?

Той отчаяно искаше да измъкне нещо от капитана, да получи нещо конкретно, което да подкрепи изводите му. Поради тази причина той рискува да каже половината от това, което му се струваше истина, по-малката половина, разбира се.

Но капитанът, облягайки се на стената със скръстени ръце, само каза:

— Кога ще приключиш?

Това беше последната му дума и Вернадски трябваше да се задоволи с това. За негово удовлетворение работата върху двигателя най-накрая приключи, капитанът плати полагаемото възнаграждение в брой, прие разписката си и се загуби в пламъците на корабните двигатели.

Вернадски гледаше как се отдалечава с почти невероятно въодушевление. Той бързо се отправи към своя субетеричен предавател.

— Трябва да съм прав — мърмореше си той. — Трябва.

Полицаят Майлт Хокинс получи обаждането в своя дом на астероида — патрулна станция номер седемдесет и две. Той имаше двудневна брада, държеше кутия изстудена бира и програмата на филмите по телевизията, а меланхолията на неговото румено, скулесто лице беше резултат от самотата, така както и пресилената бодрост в очите на Вернадски.

Полицаят Хокинс гледаше в тези очи и беше доволен. Въпреки че това беше само Вернадски, компанията си беше компания. Той

шумно го поздрави и заслуша разточително гласа, без да се напруга и замисля върху съдържанието на речта.

Но изведнъж удоволствието изчезна и той се съсредоточи в това, което чуваше и каза:

— Почакай. По-ча-кай. За какво говориш?

— Не си ли ме слушал, ти тъпо ченге? Изливам си сърцето пред теб.

— Изливай го на по-малки части, чу ли? Спомена някакъв силиконум.

— Този човек има един на борда на кораба си. Нарича го домашен любимец и го храни с мазни камъни.

— Ха. Кълна се, че миньор, стоял достатъчно дълго време на астероид, би си направил домашен любимец и от парче сирене, ако можеше да го накара да разговаря с него.

— Не просто *някакъв* силиконум. Той не е един от тези три сантиметрови екземпляри. Дълъг е повече от тридесет сантиметра. Не разбираш ли? За бога, мислиш ли, че човек, който живее на астероидите, ще знае нещо за тях?

— Добре тогава. Предполагам, че ти ще ми обясниш.

— Виж, мазните камъни изграждат тъканта му, но откъде силиконум с такива размери си набавя енергия?

— Не мога да ти кажа.

— Директно от... Има ли някой около теб сега?

— Точно сега не. Искане ми се да имаше.

— След минута няма да е така. Силиконумите си набавят енергия чрез директно поемане на гама лъчи.

— Кой казва?

— Казва го един човек на име Вендел Ърт. Той е известен учен по извънземните светове. Той още казва, че именно за това служат ушите на силиконумите. — Вернадски сложи двата показалеца на слепоочието си и започна да го разтрива. — Това не е съвсем телепатия. Те засичат гама радиация на нива, които никакви инструменти на хората не могат да засекат.

— Добре, а сега какво? — попита Хокинс. Но той ставаше все по-замислен.

— Сега ще проверим това. Ърт казва, че на никой астероид няма достатъчно гама радиация, която да захранва с енергия силиконуми по-

дълги от три до шест сантиметра. Няма достатъчно радиоактивност. А тук имаме един, който е дълъг тридесет сантиметра.

— Е...

— Така че трябва да идва от астероид, пълен с това нещо, червив с уран, натъпкан с гама лъчи. Астероид с достатъчно радиоактивност, че да е топъл при допир и извън обичайните модели на орбити, така че никой не е попадал на него. Само да си представим, че някое умно момче се приземи случайно на астероида и забележи топлината на скалите и започне да мисли. Този капитан на „Робърт ко“ не е невежа, събиращ скали. Той е умен.

— Продължавай.

— Да предположим, че той изкопае големи парчета за проба и попадне на гигантски силиконум. Сега той *знае*, че е направил най-невероятната находка в цялата история. И няма нужда от проби или анализи. Силиконумът може да го отведе до богати жилки.

— Защо би направил подобно нещо?

— Защото иска да опознае Вселената. Защото е прекарал може би хиляда години под скалите и едва сега е открил звездите. Може да чете мисли и може да се научи да говори. Той може да се споразумее. Слушай, капитанът веднага би се съгласил. Добивът на уран е под щатски монопол. На нелицензираните миньори не им се позволява дори да носят броячи. Това е идеална възможност за капитана.

— Може би си прав — каза Хокинс.

— Не може би, ами наистина съм прав. Трябваше да ги видиш как стояха около мен, докато разглеждах силикона, готови да ми се нахвърлят, ако кажа една подигравателна дума. Трябваше да ги видиш как ме избутаха навън само след две минути.

Хокинс прокара ръка по необръснатата си брадичка и сметна наум колко време ще му е нужно, за да се обръсне.

— Колко време можеш да ги задържиш на станцията си?

— Да ги задържа? Велики звезди, те заминаха!

— Какво? Тогава за какво, по дяволите, е целият този разговор? Защо си ги оставил да се измъкнат?

— Трима мъже — започна Вернадски търпеливо, — всеки един от които много по-едър от мен, всеки един въоръжен и обзалагам се, всеки един готов и да убие. Какво трябваше да направя?

— Добре, но сега какво ще правим?

— Ще излезем в Космоса и ще ги приберем. Съвсем просто е. Поправях полурефлекторите им и съм ги поправил по свой начин. Енергията им ще бъде напълно прекъсната след около десет хиляди мили. А и инсталирах уред за следене на дженерния тръбопровод.

Хокинс погледна с ококорени очи хилещото се лице на Вернадски.

— Свещен Толедо!

— И не намесвай никой друг в тази работа. Само ти, аз и полицейският кораб. Те няма да имат енергия, а ние ще имаме едно, две оръдия. Ще ни кажат къде се намира урановият астероид. Първо определяме местоположението му, *след това* се свързваме с Щаба на патрулната полиция. Ще им предадем трима контрабандисти на уран, гигантски силиконум, който никой никога не е виждал на Земята, и едно огромно, повтарям, едно огромно дебело парче уранова руда, което също никой никога не е виждал на Земята. Ти ще станеш лейтенант, а мен ще ме повишат и ще ме оставят на постоянна работа на Земята. Така ли е?

Хокинс беше замаян.

— Да — извика той. — Веднага излитам.

Те бяха почти над кораба преди да го забележат по слабите отблясъци на слънчевата светлина.

— Не си ли им оставил достатъчно енергия за светлините на кораба? — попита Хокинс. — Не си махнал генератора за спешния случай, нали?

Вернадски сви рамене.

— Пестят енергия като се надяват, че някой ще ги прибере. Обзалагам се, че точно сега използват всичко, което имат за субетерични послания.

— Ако е така — каза сухо Хокинс, — не ги засичам.

— Нищо ли не засичаш?

— Абсолютно нищо.

Полицейският кораб започна да обикаля по-близо. Обектът, който преследваха, се носеше в Космоса без всякакво енергийно захранване, с непроменливите петнадесет километра в час.

Полицейският кораб изравни скоростта си с неговата и се насочи навътре.

По лицето на Хокинс премина болезнено изражение.

— О, не!

— Какво става?

— Корабът е бил ударен. От метеор. Господ знае, че има достатъчно от тях в астероидния колан.

Целият ентузиазъм изчезна от лицето и гласа на Вернадски.

— Ударен? Разбит ли е?

— Има дупка с размерите на вратата на хамбар. Съжалявам, Вернадски, но това може и да не продължи на добре.

Вернадски затвори очи и преглътна тежко. Знаеше какво иска да каже Хокинс. Той съвсем съзнателно беше поправил не както трябва един кораб, действие, което може да бъде прието като углавно престъпление. А смърт в резултат на углавно престъпление беше убийство.

— Ти, Хокинс, ти знаеш защо го направих.

— Аз знам само това, което ми каза и ще свидетелствам за него, ако трябва. Но ако този кораб не се е занимавал с контрабанда...

Той не довърши изречението си. Но и не беше нужно.

Те влязоха в разбития кораб облечени в скафандри.

„Робърт ко“ беше в особено тежко положение и отвън, и отвътре. Без енергия не е било възможно да се издигне и най-слабата преграда срещу скалата, която ги е ударила, да се засече тази скала навреме или да се избегне, ако все пак е била засечена. Тя се беше врязала в корпуса на кораба, като че ли той е бил направен от алуминиево фолио. Скалата беше разбила пилотската кабина и убила тримата мъже на борда, а въздухът на кораба бе изтекъл.

Един от мъжете се беше блъснал в стената при сблъсъка и вече беше само замразено месо. Капитанът и другият член на екипажа лежаха сковани, кожата им беше на петна от замръзнали кървави съсиреци там, където въздухът, отделяйки се от кръвта, е спуквал вените.

Вернадски, който никога не беше виждал този вид смърт в Космоса, почувства гадене, опита се да го превъзмогне, за да не повърне в скафандъра си, и успя.

— Нека да проверим рудата, която носеха — каза той. — *Трябва да е тук. Трябва да е тук. Трябва да е тук* — непрестанно си повтаряше той.

Вратата към трюма беше деформирана от силата на сблъсъка и се бе образувал отвор, широк няколко сантиметра, където вратата вече не се допираше до рамката.

Хокинс повдигна брояча, който държеше в облечената си в ръкавица ръка и насочи слюдестото му прозорче към този отвор.

Броячът започна силно да пици.

— Нали ти казах — въздъхна Вернадски с неизмеримо облекчение.

Неправилното поправяне на кораба вече беше само находчиво и достойно за похвала изпълнение на гражданския дълг и сблъсъкът с метеора, който е довел до смъртта на тримата членове на екипажа, беше само нещастен случай.

Бяха необходими два изстрела на бластерите, за да се проникне през засуканата врата, и пред светлинните им лъчове се появиха тонове скала.

Хокинс взе две неголеми парчета и внимателно ги пусна в един от джобовете на скафандъра.

— Като вещественно доказателство — каза той — и за изследване.

— Не ги дръж близо до кожата прекалено дълго — предупреди го Вернадски.

— Скафандърът ще ме предпазва, дока го се върнем на кораба. Пък и нали знаеш, че това не е чист уран.

— Обзалагам се, че е почти като чистия уран. — Цялата му самоувереност се беше върнала. Хокинс се огледа.

— Е, това обяснява нещата. Спрели сме контрабандна верига, може би, или само част от нея. Но какво ще правим след това?

— Урановият астероид... о!

— Добре. Къде е? Единствените, които знаят, са мъртви.

— Небеса! — И въодушевляването на Вернадски отново се изпари. Без самия астероид те оставаха само с три трупа и няколко тона уранова руда. Хубаво, но не ефектно. Това би означавало почетна грамота, да, но той не се стремеше към почетна грамота. Той искаше да го повишат на постоянна работа на Земята, а за това беше нужно нещо повече.

— Велики небеса, *силиконума!* — извика Вернадски. — Той може да живее във вакуум. През целия си живот е живял във вакуум и *знае* къде се намира астероида.

— Точно така! — каза Хокинс с внезапен ентузиазъм. — Къде е това нещо?

— На кърмата — извика Вернадски. — Оттук.

Силиконумът проблесна на светлината от фенерчетата им. Той се движеше и беше жив.

Сърцето на Вернадски биеше лудо от вълнение.

— Трябва да го преместим, Хокинс.

— Защо?

— Защото звукът не може да се разпространява във вакуум. Трябва да го занесем на полицейския кораб.

— Добре, добре.

— Ясно ти е, че не можем да го облечем в скафандър с радиопредавател, нали?

— Казах добре.

Те го носеха предпазливо и внимателно, като обвитите им в метал пръсти обгръщаха почти нежно мазната повърхност на съществото.

Хокинс го държеше докато се отделяха от „Робърт ко“.

Сега той лежеше в стаята за управление на полицейския кораб. Двата мъже бяха свалили шлемовете си, Хокинс сваляше и останалата част от скафандъра. Вернадски нямаше търпение за това.

— Можеш да четеш мислите ни, нали? — попита той.

Той стай дъх, докато най-накрая стържещите шумове, които издаваше скалистата повърхност не се превърнаха в думи. В този момент Вернадски не можеше да си представи по-прекрасен звук.

— Да — каза силиконумът и добави: — Празно пространство навсякъде. Нищо.

— Какво? — попита Хокинс. Вернадски му изшътка.

— Предполагам, че има предвид пътуването в Космоса. Трябва доста да го е впечатлило. — Той се обърна към силиконума, крещейки думите си, като че искаше да направи мислите му по-ясни. — Мъжете, които бяха с теб да събирате уран, специална руда, радиация, енергия.

— Те искаха храна — чу се слаб, песъчлив звук.

Разбира се! Това беше храна за силиконума. Това беше енергиен източник.

— Ти си им показал откъде могат да я вземат?

— Да.

— Аз почти нищо не чувам — обади се Хокинс.

— Има му нещо — каза загрижено Вернадски. Той отново извика: — Добре ли си?

— Не добре. Въздухът изчезна изведнъж. Нещо лошо става вътре.

Вернадски промърмори:

— Внезапната декомпресия трябва да го е повредила. О, господи... Виж, знаеш какво искам. Къде е твоят дом? Мястото с храната?

Двамата стояха мълчаливо и чакаха. Ушите на силиконума се повдигнаха бавно, много бавно, потрепераха и се отпуснаха назад.

— Там — каза той. — Ето там.

— Къде? — изкрещя Вернадски.

— Там.

— Прави нещо, сочи в някаква посока — каза Хокинс.

— Разбира се, само че не знаем в каква посока.

— Какво очакваш да направи? Да ти даде координати?

— Защо не? — веднага се опомни Вернадски и се обърна отново към силиконума, който лежеше свит на кълбо на пода. Той беше неподвижен, а тялото му бе придобило особена матовост, която изглеждаше злоещо.

— Капитанът е знаел къде е мястото, на което се храниш. Той е имал едни числа, отнасящи се до това място, нали? — Вернадски се надяваше, че силиконумът ще го разбере, че ще прочете мислите му, а не само ще слуша думите му.

— Да — каза силиконумът с въздишка, произведена от триенето на два камъка.

— Три реда числа — продължи Вернадски, — трябва да бъдат три. Три координати в Космоса приложени с дати, дават трите позиции на астероида в неговата орбита около Слънцето. Чрез тези данни орбитата му може да бъде изчислена точно и позицията му можеше да бъде определена по всяко време. Дори планетарните смущения биха могли грубо да се определят.

— Да — каза силиконумът все по-слабо.

— Какви бяха те? Какви бяха числата? Запиши ги, Хокинс. Вземи хартия.

Но силиконумът се обади:

— Не знам. Числата не са важни. Мястото за ядене там.

— Всичко е ясно. Той не се нуждае от координати, така че не им обръща внимание.

— Скоро няма... — последва дълга пауза, след което бавно, като че се опитваше да каже някаква нова и непозната дума, продължи: — ... жив. Скоро... — последва друга, дори по-дълга пауза, — ... мъртъв. Какво след смъртта?

— Един отговор. Само един — викаше Вернадски. — Капитанът трябва да е записал числата. Къде? Къде?

Силиконумът прошепна:

— Върху астероида.

И повече не проговори.

Той вече беше мъртва скала, толкова мъртва, колкото скалата, от която се е родил, толкова мъртва, колкото стените на кораба, толкова мъртва, колкото мъртъв човек.

И Вернадски, и Хокинс се изправиха на крака и се погледнаха един друг безпомощно.

— Това няма смисъл — каза Хокинс. — Защо той би написал координатите върху астероида. То е като да заключиш ключ в стаята, която ключът трябва да отвори.

Вернадски поклати глава.

— Цяло състояние в една руда. Най-голямата находка в историята, а ние не знаем къде се намира.

Х. Сетън Дейвънпорт се огледа със странно чувство на удоволствие. Дори в покой набръчканото му лице с издаден нос излъчваше обичайната си строгост. Белегът на дясната му буза, черната му коса, поразителните вежди и тъмният загар на лицето — всичко това се комбинираше и го правеше да изглежда като класически агент на Земното бюро за разследване, какъвто всъщност беше.

Дори и сега нещо като усмивка бе разтеглила устните му, когато оглеждаше голямата стая, в която сумракът правеше редиците

филмирани книги да изглеждат безкрайни и образци на кой-знае-какво от кой-знае-къде се очертаваха мистериозно. Абсолютната бъркотия, духът на обособяване, почти изолиране от света, караше стаята да изглежда нереална. Във всяко едно отношение стаята изглеждаше толкова нереална, колкото и собственикът ѝ.

Този собственик седеше в странна комбинация от кресло и бюро, която се къпеше в единствения лъч ярка светлина в стаята. Той бавно разгръщаше листовите на официалните доклади, които държеше в ръката си. Тя се премести само за да нагласи дебелите очила, които заплашваха всеки момент да паднат от неговата кръгла и напълно безизразна бучка, която представляваше носът му. Коремът му се издигаше и спускаше тихо, докато четеше.

Това беше доктор Вендел Ърт, който, ако мнението на експертите можеше да се брои за нещо, беше най-утвърденият и уважаван на Земята учен по извънземните светове. Хората идваха при доктор Ърт по всякакви въпроси, които засягаха проблеми извън рамките на Земята, въпреки че той никога през своя съзнателен живот не се е отдалечавал от своя дом на разстояние, по-голямо от едночасова разходка до двора на университета.

Той погледна сериозно към инспектор Дейвънпорт.

— Много интелигентен човек е този младеж Вернадски.

— За това, че е разгадал всичко само от присъствието на силиконума? Така е — каза Дейвънпорт.

— Не, не. Разгадаването е лесно нещо. Всъщност то е неизбежно. И глупак би се справил. Аз имах предвид... — и погледът му стана тройно по-критичен, — ... факта, че младежът е чел за моите експерименти, засягащи чувствителността на *силиконеус астероидеа* към гама лъчите.

— А, да, — каза Дейвънпорт. Доктор Ърт, разбира се, беше експерт по силиконумите. Точно затова Дейвънпорт беше дошъл да се допита до него. Той имаше само един въпрос към човека, един-единствен въпрос, но доктор Ърт бе издал напред пълните си устни, разклатил голямата си глава и бе поискал да разгледа всички документи по случая.

Обикновено за това не можеше да става и на въпрос, но доктор Ърт напоследък бе от голяма полза за ЗБР в този случай с Пеещите

камбани на Луната и необикновената липса на алиби, разбита от Лунната гравитация, и инспекторът му ги бе дал.

Доктор Ърт свърши с четенето, постави листовете на бюрото си, издърпа края на ризата си от тясната хватка на колана със сумтене и изтри очилата си с нея. След това ги постави пред светлината, за да види резултата от почистването, постави ги едва-едва на носа си и склочи ръце върху своя корем, преплитайки късите си и дебели пръсти.

— Може ли да чуя вашия въпрос отново, инспекторе?

Дейвънпорт започна търпеливо:

— Истина ли е, според вас, че силиконум с размерите и вида, описани в доклада, е могъл да се развие само в свят, богат на уран...

— Радиоактивен материал — прекъсна го доктор Ърт. — Може би торий, въпреки че по-вероятно да е уран.

— Тогава отговорът ви е да?

— Да.

— Колко голям би бил този свят?

— Към километър и половина в диаметър, може би — каза замислено ученият по извънземни въпроси. — Може би дори и повече.

— Колко тона уран или радиоактивен материал прави това?

— Милиарди. Най-малко.

— Ще имате ли нещо против да напишете всичко това и да се подпишете под него?

— Не, разбира се.

— Много добре тогава, доктор Ърт. — Дейвънпорт се изправи, протегна ръка към шапката си, а другата към папката с доклади. — Това беше всичко, от което се нуждаехме.

Но ръката на доктор Ърт се придвижи към докладите и се отпусна тежко върху тях.

— Почакайте. Как ще откриете астероида?

— С търсене. Ще определим дадено пространство на всеки кораб, който ни бъде отпуснат и... просто ще търсим.

— Разходите, времето, усилията! И никога няма да го откриете.

— Шансът е едно на хиляда. Може и да го открием.

— Шансът е едно на един милион. И няма да го откриете.

— Не можем да изоставим урана без дори и да опитаме. Професионалното ви мнение направи печалбата прекалено голяма.

— Но има и по-добър начин да се открие астероида. Аз мога да го открия.

Дейвънпорт погледна учения с внезапен остър поглед. Въпреки външния си вид, доктор Ърт беше всичко друго, но не и глупак. Той лично се бе уверил в това. Именно по тази причина в гласа му имаше слаба надежда когато каза:

— Как можете да го откриете?

— Първо — обади се доктор Ърт, — моята цена.

— Цена?

— Или възнаграждение, ако предпочитате. Когато правителството намери астероида, там може да има друг силиконум с огромни размери. Силиконумите са много ценни. Единствената форма на живот, която има твърд силикон за плът и течен силикон като циркулираща течност. Отговорът на въпроса дали астероидите някога са били част от голямо планетарио тяло може да се крие именно в тях. Каквито и други проблеми... Разбирате ли?

— Опитвате се да им кажете, че искате да ви се достави един голям силиконум?

— Жив и в добро състояние. И безплатно. Да.

Дейвънпорт поклати глава.

— Сигурен съм, че правителството ще се съгласи. А сега ми кажете какво сте намислили.

Доктор Ърт каза тихо, като че ли това обясняваше всичко:

— Думите на силиконума.

Дейвънпорт го погледна озадачено.

— Какви думи?

— Тези в доклада. Точно преди силиконумът да умре. Вернадски го е попитал къде капитанът е записал координатите и той е отговорил: „Върху астероида.“

Израз на силно разочарование премина по лицето на Дейвънпорт.

— Велики небеса, докторе, ние знаем това и сме го тълкували по всякакви начини. По всички възможни начини. Но то нищо не означава.

— Съвсем нищо ли, инспекторе?

— Нищо важно. Прочетете отново доклада. Силиконумът дори не е слушал Вернадски. Той е чувствал, че животът му свършва и е мислил върху това. Дори два пъти е попитал какво ще последва след

смъртта. Тогава, тъй като Вернадски е продължил да го разпитва, той е казал: „Върху астероида“. Вероятно изобщо не е чул въпроса му. Отговарял е на собствения си въпрос. Мислел е, че след смъртта той ще се завърне на собствения си астероид. В своя дом, където ще бъде в безопасност завинаги. Това е всичко.

Доктор Ърт поклати глава.

— Знаете ли, прекалено поетично гледате на нещата. Прекалено много фантазирате. Хайде, това е интересен проблем и нека да видим, дали сам ще можете да го разрешите и да си го обясните. Да предположим, че думите на силиконума са отговор на въпроса на Вернадски.

— Дори и да е така — каза Дейвънпорт нетърпеливо, — как биха ни помогнали? Кой астероид? Урановият астероид? Не можем да го открием, така че не можем да открием и координатите. Някакъв друг астероид, който „Робърт ко“ е използвал като пристанищна база? И такъв не можем да открием.

— Как пренебрегвате очевидното, инспекторе. Защо не се запитате какво означава фразата „върху астероида“ за силиконума? Не какво означава тя за вас или за мен, а за силиконума.

Дейвънпорт се намръщи.

— Не ви разбрах, докторе.

— Говоря съвсем ясно. Какво означава думата *астероид* за силиконума?

— Силиконумът е научил всичко, което знае за Космоса от една книга за астрономията, която му е била четена. Предполагам, че книгата обяснява какво точно представлява астероида.

— Точно така — ликуваше доктор Ърт, поставяйки пръст отстрани на пълничкия си нос. — И как би звучало определението? Астероидът е малко тяло, по-малко от планетите, движещо се около Слънцето в орбита, която, казано грубо, лежи между орбитите на Марс и на Юпитер. Съгласен ли сте?

— Предполагам.

— Какво тогава е „Робърт ко“?

— Има предвид кораба?

— Така го наричат *Вие*, — каза доктор Ърт. — *Корабът*. Но книгата по астрономия е била много стара. В нея не се споменава за кораби в Космоса. Нещо подобно е казал и един от членовете на

екипажа. Той е казал, че книгата датира от преди космическите полети. Тогава какво е „Робърт ко“? Не е ли малко тяло, по-малко от планетите? И докато силиконумът е бил на борда, не се ли е движил около Слънцето в орбита, която, грубо казано, лежи между орбитите на Марс и Юпитер?

— Искате да кажете, че силиконумът е възприел кораба само като друг астероид, и когато е казал „върху астероида“ е имал предвид върху кораба?

Но никакво изражение на радост или облекчение не разпръсна мрачното настроение по лицето на Дейвънпорт.

— Това не е разрешение, докторе.

Но доктор Ърт го гледаше, примигвайки бавно и любезното изражение на кръглото му лице ставаше, ако изобщо се променяше, по-любезно и по-миловидно в своята проста наслада.

— Разбира се, че е.

— Не, не е. Доктор Ърт, ние не мислим така, както мислите вие. Разшифровахме напълно думите на силиконума. Но все пак не предполагате ли, че сме претърсили „Робърт ко“? Претърсили сме го от горе до долу, частичка по частичка. Дори го разглобихме.

— И нищо не открихте?

— Нищо.

— Може би не сте търсили там, където трябва.

— Претърсили сме *навсякъде* — Дейвънпорт се изправи, като че се канеше да си тръгва. — Нали разбирате, доктор Ърт? Когато приключим с кораба, няма да е възможно тези координати да се намират някъде в него и ние да не ги намерим.

— Седнете, инспекторе — каза доктор Ърт спокойно. — Вие все още не възприемате правилно изявлението на силиконума. Той е научил английски, като е събирал думи отгук, оттам. Той не може да говори идиоматичен английски. Някои от неговите изречения, като цитираното, показват това. Например, той казва: „планетата, която е най-далече“ вместо „най-отдалечената планета“. Нали виждате разликата?

— Е?

— Някой, който не може да говори един език идиоматично или използва идиомите от собствения си език, превеждайки ги дума по дума, или просто използва чужди думи според буквалното им

значение. Силиконумът няма свой собствен говорим език, така че е могъл да се възползва от втората възможност. Тогава нека да бъдем буквални. Той казва „върху астероида“, инспекторе. *Върху* него. Той не е имал предвид на лист хартия, имал е предвид на кораба буквално.

— Доктор Ърт — каза Дейвънпорт тъжно, — когато бюрото претърсва, то наистина претърсва. Няма никакви мистериозни надписи върху кораба.

Ученият го погледна разочаровано.

— Боже мой, инспекторе. Аз продължавам да се надявам, че вие ще откриете отговора. Наистина, имахте толкова много подсказвания.

Дейвънпорт пое бавно въздух. Той започна твърдо, но гласът му беше спокоен.

— Ще ми кажете ли какво сте си наумили, докторе?

Доктор Ърт поглади стомаха си с една ръка и премести очилата си.

— Не разбирате ли, инспекторе, че има едно място на борда на кораба, където тайните числа са в пълна безопасност? Къде, въпреки откритата гледка, те ще са идеално прикрити, за да не бъдат забелязани? Къде, въпреки че ще бъдат наблюдавани от стотици погледи, ще бъдат скрити? Освен за търсач, който е достатъчно проникателен, разбира се.

— Къде? Кажете мястото!

— Как къде? На тези места, където вече е имало числа. Абсолютно нормални числа. Законни числа. Числа, които се предполага, че трябва да бъдат там.

— За какво говорите?

— Серийният номер на кораба, гравирани директно върху корпуса. Забележи, *върху* корпуса. Номерът на двигателя, на генератора. И още няколко. Всеки от които е гравирани на разни части по кораба. *Върху* кораба, както казва силиконумът. *Върху* кораба.

Веждите на Дейвънпорт се вдигнаха с внезапно разбиране.

— Може и да сте прав... и ако сте прав, надявам се да ви открием силиконум два пъти по-голям от този на „Робърт ко“. Такъв, който не само говори, но и да свири „Нагоре, астероиди, завинаги“. — Той се протегна бързо към досието, прелисти го припряно и извади официален формуляр на ЗБР. — Разбира се, ние сме записали всички

тъждествени номера, които сме открили — той разгърна формуляра. — Ако три от тези приличащи на координати...

— Трябва да очакваме някои малки опити за замаскиране — отбеляза доктор Ърт. — Може би ще има прибавени някои обичайни букви и числа, за да изглеждат сериите по-легитимни.

Той се протегна към един бележник и бутна друг към инспектора. Няколко минути двамата мъже седяха мълчаливо, като записваха серийни номера и се опитваха да зачеркнат очевидно несвързани помежду си числа.

Най-накрая Дейвнпорт въздъхна и във въздишката му се смесваха задоволство и неудовлетвореност.

— Не стигам доникъде — призна той. — Мисля, че си прав. Номерата на двигателя и на изчислителната машина са очевидно замаскирани дати и координати. Не съвпадат с нито една от нормалните серии и е лесно да откриеш фалшивите числа. Това ни дава две от координатите, а аз се заклевам, че останалите са абсолютно легитимни серийни номера. Какви са вашите открития, докторе?

Доктор Ърт поклати глава.

— Съгласен съм с теб. Сега имаме две от координатите и знаем къде е била записана третата.

— Знаем, така ли? И как... — инспекторът изведнъж престана да говори и издаде силно възклицание. — Разбира се! Номерът на самия кораб, който не е записан тук — защото беше точно на онова място на корпуса, където се е блъснал метеора — и се страхувам, че трябва да се разделите с мисълта за силиконума, докторе. — След това грубоватото му лице просветна. — О, аз съм идиот. Номерът е изчезнал, но ние можем моментално да го вземем от междупланетарния регистър.

— Страхувам се — каза доктор Ърт, — че ще трябва да оспоря втората част от изказването ти. В регистъра ще е записан само оригиналният номер, а не маскираната координата, с която капитанът трябва да го е заменил.

— Точно на това място на корпуса — промърмори Дейвнпорт. — И само заради този съвсем случаен удар може никога да не намерим астероида. Каква полза от две координати, когато я няма третата?

— Е — каза ясно ученият, — вероятно биха били от голяма полза за двуизмерно същество. Същества от нашето измерение — той погали

корема си, — се нуждаят от третата координата, която аз за щастие имам точно тук.

— В досието на ЗБР? Но ние току-що проверихме списъка с номерата...

— *Вашият* списък, инспекторе. Досието включва също така и оригиналния доклад на младия Вернадски. И, разбира се, серийният номер, записан за „Робърт ко“, е фалшивият номер, под който тогава е пътувал корабът — не е било нужно да се събужда любопитството на един механик като му кажеш за несъответствието.

Дейвънпорт взе бележника и списъка на Вернадски. Направи набързо някакви изчисления и се усмихна.

Доктор Ърт стана от стола с доволно пуфтене и се запъти бавно към вратата.

— Винаги ще ми е приятно да се видим отново, инспектор Дейвънпорт. Елате пак. И запомнете, че правителството може да задържи урана, но аз искам най-важното нещо — един голям силиконум, жив и в добро състояние. — Той се усмихваше.

— И за предпочитане да може да свири — каза Дейвънпорт, и сам засвирка, докато излизаше от дома на учения.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.